

مه به سستی شیعیری له کن ههر شاعیریک تایبه تمه ندی
خۆی ههیه، شاعیر له کاتی به بیان کردنی شیعه کانییدا
هه ندیک کۆدی تایبه تی خۆی به کار دههینیت که رهنگه
زۆر جار ههزی تایبه تی شاعیر، یان رهنگدانه وهی
دهوربه ر و ژینگه که ی خۆی بیت.

«نالی» تایبه تمه ندیه کی خۆی، یان هه زیکه تایبه تی
خۆی له چه ند دیریک دووباره کردووه ته وه، هه زکردن به
کچی ته مه ن بچووک، له گه لیشیدا مه مکی بچووک و
زوو بالق بوون، هه رچه ند تا کو ئیستا ئه وانیه
شیکردنه وه بیان بو (نالی) کردووه، یان له باره ی
(نالی) یان نووسیوه به خیرایی ئه م باسه یان تپیه راندووه،
یان ههر خو بان لی دزیوه ته وه، زیاتر مه به سته
شیعرییه کانی (نالی) یان به بابته تی ئایینی لیک
داوه ته وه؛ که هیچ گومانیکه تیدا نییه «نالی» وه ک
مه لایه ک خزمه تی به م بواره کردووه و پشکی زۆری
شیعه کانی ده که ونه سه ر ئه م سکه یه، به لام له گه ل
ئه وه شدا (نالی) وه ک ههر ئینسانیک ئه و فووه ی به به ری
داکراوه که به ر ئاده م داکرا، بوته نه فس و نه فسیش له
زۆر شویندا به سه ریدا زال ده بێ، ئینجا ئه و شیعرانه ی که
هی سه رده مپیک بن، هیشتان فه قیه و له ترۆپکی
دلداریه له گه ل (هه بییه)، یان هی ئه و سه رده مه بن که
(نالی) گه یشتوووه ته لووتکه و شیعیریکی وه ک
شیعه که ی «مه ستوره» ده نووسیت.

کاتیک دین و باس له وه ده که یین که (نالی) جگه له و
بابه ته ئایینیانه و بابته فیکری و مه نه ه جیانه، زۆر جار
چووه ته ئاستیک که بابته دنیایی له بیر نه کردبیت،
ئه مه له (نالی) که م ناکاته وه، ته نیا ئه وه نه بی هونه ری
«نالی» نیشان ددها، به تایبه تی له کاتی وه سف کردندا

دیوئیکه تری مه به سته شیعرییه کانی نالی

جیگر به ختیار
(رانیه / هیزۆپ)

خودی مه مک نا، به لکو شیره که به تی، نهو چیژ بینینه،
چیژی تامه.

نالی

دووم: بۆن
له بوستانی (ئیره م) دا، قهط نییه وهک
شهمامه ی وهک شهمامه ی / لا ۲۹۵

واته: له ناو باخی ئیره مدا هه رگیز شهمامه ی وای لئ
نییه که وهک مه مک ی یاریت (له قه باره)، شهمامه وهک
مه مک ی یار بیت (له بۆن) یدا، نا، لئی نییه هیچ
شهمامه یه که به م دوو سیفات هه وهک شهمامه ی مه مک ی
یار.

له م دیره ی سه ره وه، نالی سیفه تی بۆن به مه مک
ده دات، نه ویش بۆنی شهمامه که بۆنیکی خوشی هه یه،
شهمامه هه رچه نده به که لکی خواردن نایه ت، به لام شیوه ی
جوان و بۆنه که ی وای کردوه که بیسته جیتی بایه خی
مرۆف، یان له دیره یکی تر دا بۆنی عه نبه ر به مه مک ی یار
ده دا و ده قه رمویت:

بۆ شه ره تی شیرینی فنجان ه له سه ر سینیی

مه م توحفه یی توففاحی شهم عه نبه ری بۆیا کچ / لا ۹۲۱
واته: کچ له سه ر سینگی فنجان ه هه یه بۆ شه ره ت
وه کو فنجان ه له سه ر سینیی بیت ئاوا، مه مک ه کانی وهک
سیو وان بۆ دیاری، به رز و ریک و بۆنخۆش وهک بۆنی
عه نبه ر.

سییه م: ره نگ

له دوگمه ی سوخمه دوینتی نویره ی شیوان

به یانی دا سفیده ی باغی شیوان / لا ۲۶۲

واته: له قوچه ی سوخمه ی یار دا دوینتی کاتی نویره ی
ئیاوره که ترازا، بینیم و به و بینینه په یامیکی پیم دا
که وا له ناو باغی شیوانیدا سه به یه یه، چونکه مه مک ی
یار به و سپیه تییه که ده رکه وتن، ئیدی نه وه هه ر خۆی
په یامیکه که کاتی نویره ی شیوان نییه، به لکو پیچه وانه ی
سه به یه یه.

له م دیره ی سه ره وه دا «نالی» باس له سپیه تی مه مک ی
یار ده کا کاتی ده بینیت وهک نه وه وایه رۆژ هه لاتبیت
له به ر چاوی، تیشکی سپیه تی مه مک ی له سوخمه
ترازانه وه و به ده ر که وتوون.

که زۆر جار هینده به وردی وه سف ده کات خوتنه ر به
لاریدا ده بات.

حه زی «نالی» له دوای زولف و لئو، حه زتیکی
تایبه تتری هه یه بۆ (مه مک) که له شاعیره کانی تریشدا
ده بینری، به لام لای (نالی) تایبه تمه ندی خۆی هه یه، له
چه ند دیره یکی نالی به روونی باسی مه مک ده کات،
ئاره زوه کانی خۆی نیشان ده دات.

وه نه بی ته ئویلکی هه ره مه کیم دایسته دوای
شیکردنه وه ی دیره کانی، چونکه (نالی) خۆی حاشای له و
مه به سته شیعرییه نه کردوه، بگره به روونی باس له
له زه تی دنیا یی ده کا و باس له له زه تبینی له کچ ده کات.

له چه ند دیره یکی تایبه تمه ندیه کانی مه مک لای
(نالی) به شیکردنه وه ی دیره کان ده خه مه روو.

تایبه تمه ندیه کانی مه مک لای (نالی)

یه که م: تام

کچ په رچه می چین چینه، دوو مه مک ی له سه ر سینیه

وهک شانیه ی هه نگوینه، بۆ له دژه تی دنیا کچ / لا ۸۲۱

واته: کچ په رچه می ته به ق ته به قه، چین له سه ر چینه،
دوو مه مک ی له سه ر سینگیه تی، وهک شانیه می ش
هه نگوینه، شیرین و سپین، بۆ چیژی دنیا ته نیا کچ.

له م دیره ی سه ره وه وه سفیکی به مه مک داوه که
نه ویش تامه، وهک هه نگوینه له شیرینی، به لام شیرینی

چاره‌م: نه‌گه‌یشتوو (پینه‌گه‌یشتوو مه‌مک)

ئهی سه‌رووی بولند قه‌دد و برۆ تاو و مه‌مک جووت کئی ده‌ستی ده‌گاته بهی و ناری نه‌گه‌یشتوو/ ۱۲۱۱

واته: ئهی ئه‌وه‌ی به‌ژنت درێژه و بالات به‌رزه، برۆکانت که‌وانه‌یین و مه‌مه‌که‌کانت جووتن و له‌ ئاستی به‌کدان، ده‌ پیم بلتی کئی ده‌ستی پیمان ده‌گا، کئی ده‌ستی ده‌گاته به‌ی (به‌هی / بئ) و هه‌ناری پئی نه‌گه‌یشتوو.

یان:

کئی ده‌ستی ده‌گاته بهی و ناری نه‌گه‌یشتوو له و ته‌خته که‌وا ساحیبی مۆرن به‌ سه‌داره‌ت

واته: ده‌ پیم بلتی کئی ده‌ستی ده‌گاته بهی و هه‌ناری پینه‌گه‌یشتوو، ئه‌وان خاوه‌نی ده‌سه‌لاتن، چونکه‌ مۆریان پییه، به‌مه‌ش ده‌چنه‌ پله‌ی سه‌رووتر. (نالی لیره‌دا سه‌ری مه‌مکی یاری به‌ مۆر چواندوو، مۆری خاوه‌ن ده‌سه‌لاتان که‌ حوکمی پئی ده‌که‌ن.)

یان:

خۆش له‌ سه‌ر سپنه‌ی سه‌ری هه‌لداوه‌ دوو گۆی سه‌ر به‌ مۆر

مات و هه‌یرانم که‌ سه‌ر سه‌ر که‌ی هه‌ناری گرتوو / لا ۵۴۴

واته: تو سه‌ری ئه‌و جوانییه که‌ له‌ سه‌ر سینگت سه‌ری هه‌لداوه‌ دوو توپه‌له‌ی سه‌ر به‌ مۆر که‌ مه‌مه‌که‌کانتن، گه‌لێک پئی سه‌رسامم که‌ به‌ژنی وه‌کی دار سه‌ره‌ری به‌ژنیکی بچووکی (*) هه‌یه، ئه‌وه له‌ که‌یه‌وه هه‌ناری گرتوو؟ له‌که‌یه‌وه سه‌ره‌ر هه‌نار ده‌گریت؟

«نالی» لهم دپیرانه‌ی سه‌ره‌وه‌دا سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی ده‌ری ده‌خا که‌ مه‌مکی یار کاتی پینه‌گه‌یشتنی نییه، که‌چی پئی گه‌یبوه، چهند شتیکی تریش ده‌وروزینێ و هونه‌ری خۆی ده‌ره‌خا؛ شوبه‌اندنی مه‌مکی یاری به‌ میوه (هه‌نار و به‌ی)، ناوونیشاندان به‌ سه‌ری مه‌مک.

پینجه‌م: ریشانه‌وه

هه‌نجیری نه‌وشکۆفه که‌ پر بوو له‌ شیری صاف

طیفلی عینه‌ب شکۆفه‌یی کرد و ریشایه‌وه / لا ۶۵۴

واته: مه‌مکی ئه‌و که‌چه تازه پینه‌گه‌یشتوو که‌ وه‌ک هه‌نجیر بچووک بوو، پر بوو له‌ شیری صاف نالی لیره‌دا دوو شتی وروژاندوووه.

یه‌که‌م: له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی یاری تازه پینه‌گا مه‌مکی بچووکه وه‌ک هه‌نجیر.

دووه‌م: یاری ته‌مه‌نی بچووکه، که‌چی مه‌مکی کردوو و شیری هه‌یه.

سه‌ری مه‌مکی وه‌ک په‌سیره (په‌رسیله) ی ترییه که سه‌ره‌تای شکۆفه کردنیه‌تی بو ئه‌وه‌ی پئی بگا به‌ سووری ریشانه‌وه‌دا ده‌روا، مه‌مکی یاریش وا وه‌ک ئه‌م حاله‌ته راسته بچووکه، به‌لام شیری لئی دیتته خوارئ.

«نالی» جگه له‌وه‌ی وه‌سفی کچییک ده‌کا که هیشتا ته‌واو پینه‌گه‌یشتوو، دیت و قه‌باره‌ی مه‌مکی دیاری ده‌کا که وه‌ک هه‌نجیره و هه‌نجیریش زۆر گه‌وره نابیت، له‌گه‌ل ئه‌مه‌ش باسی حاله‌تی شیر هاتن ده‌کا به‌م بچووکییه، ئه‌م کرده‌یه‌شی به‌ ریشانه‌وه‌ی مه‌مک لیک داوه‌ته‌وه.

جگه له‌وه‌ی «نالی» له‌ چهند دپیریکی و چهند شیرتیکی جیا باسی مه‌مک و تاییه‌مه‌ندییه‌کانی ده‌کا و هه‌ر به‌وه‌نده‌ش ناوه‌ستی و له‌ شیرتیکی ته‌واودا پتر ده‌چیتته ناو ئه‌و باسه و به‌ جوانترین وه‌سفی خۆی دیتته مه‌یدان.

له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا زیاتر خۆی ده‌ئاخیتته ناو سه‌زه‌کانی، (بچووکی کچ، پینه‌گه‌یشتویی مه‌مک) له‌ شیره‌که‌ی به‌دیار ده‌که‌ویت، سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی ته‌مه‌نی خۆی له‌ پیری دایه، به‌ریشی سپییه‌وه شیرتیکی وه‌ها ده‌نوسیت.

گولبنی قه‌دده‌ت له‌ قوبه‌ی سپنه‌ غونچه‌ی کردوو

غونچه‌ به‌م شیرینییه قه‌ط نه‌ی شه‌که‌ر نه‌یکردوو / لا ۵۴۵

واته: بنه‌ گولبی به‌ژنت له‌ لای هه‌یروئ له‌ لای گومه‌ز (شوبه‌اندنی سپنکه‌ به‌ گومه‌زی مزگه‌وت) غونچه‌ی کردوو، غونچه‌ چ غونچه، ئه‌وه‌نده شیرین که‌ قامیشی شه‌کر له‌ ئاستیدا هه‌رگیز وا شیرین نه‌بووه.

نه‌خلی بالات نه‌وبه‌ره، تازه شکۆفه‌ی کردوو

تۆ که‌ بوئی شیرت له‌ ده‌م دئی، ئه‌م مه‌مه‌ت که‌ی کردوو
واته: به‌ژنی دار خورماییت تازه یه‌که‌م به‌ریتی و سه‌ره‌تایی به‌ر گرتنیه‌تی تازه وا شکۆفه ده‌کا و ده‌یه‌وی پئی بگات. (مه‌به‌ستی لیتی یاره‌که‌یه‌تی که‌ تازه پینه‌گات و هیشتا منداله)؛ تۆ که‌ هیشتا بونی شیرت له‌ ده‌می دیت، پیم نالیتی له‌ که‌یه‌وه ئه‌و مه‌مه‌کانه‌ت سه‌ریان

دهرهیناوه. (له كوردوه واریدا ئه گهر كچ ته مه نی بچووك بیته و خۆی گه وره نیشان بدا، پیتی ده لێن هیشتان مندالی و بوئی شیرری خاوت له دهم دیت و شیره خۆری).

قامهت نهخله، به شیرری، فائیه پهی کردوه

نهحلی بی نیشی مه مهت شه هدی سپی قهی کردوه

واته: به ژن و بالات وهك دار خورمایه، به لام دارخورمایهك كه به شمشیر كه مابهینی سه ر و مل لی كرابیتهوه، ته نیا به شی بهر كهی مابیتتهوه كه مه بهستی مه مکی یاره؛ سه ری مه مكیشت وهك میشت ههنگوینی بی چزوو (چزووی پیوه دان) ههنگوینی سپی (مه بهستی شیره) كه پینیدا هاتوه ته خوارئ وهك ئه وهی رشا بیتهوه.

نهخل و رومان پیکه وهن، یا باغه بان وهی کردوه

سه روی هیناوه له سیب و بهی مورتوریهی

کردوه/ ۲۵۴ لا

واته: ئه وه خورما و هه نار پیکه وهن، یانیش باغه وان كاره کی وای کردوه كه پیکه وه پهیدا بن، باغه وان هاتوه له سیو شیوه كهی وه رگرتوه و له بهی (به هی) رهنگی وه رگرتوه، به م شیوه په له یه کی مورتوریه کردوون، لیککی داون و به ره ه میکی نوئی لی پهیدا بووه.

بۆ مه مک «نالی» چ مندالانه وهی وهی کردوه

گه رچی موی وهك شیره بهو شیره شكوفهی کردوه

واته: سه بیركه ن نالی بۆ مه مک چه نده مندالانه دهستی به گریان و وهی وهی کردوه، هه چه نده نالی مووی سپی بووه وهك شیر، به لام سپی بوونی مووی و هه مووی به شیرری مه مک گه شهی کردوه و وای لینه اتوه.

خۆش به ههردوو دهست و دهم گرتوو په ئۆخهی کردوه

کیذب و توه مهت ئیفتیرا و بوهتان كه تۆیهی کردوه

کردوه/ ۳۵۴ لا

واته: چه نده جوانه كه نالی به دهستی مه مکی گرتوه و به ده مییش له خۆشیان ئۆخه ی کرد كه چه ند چیژ به خشه، درۆیه، هه لبه ستراره، بوختانه به نالی ئه گه ر بلین ئه وه ته وای نالی پیر بووه و تۆیهی کردوه.

سه رچاوه:

دیوانی نالی / لیکۆلینه وه و لیکدانه وهی (مه لا عه بدولکه ریی

موده ریس، فاتیح عه بدولکه ریم)، چاپی دووه م، ۱۳۹۰هـ،

۲۷۱۰ک، ناوه ندی بلا و کردنه وه: سه ن.

تییینی / ته نیا بهس بۆ شیره کان سوود له دیوانه كه وه رگیراوه، ژماره ی لاپه ره کانیش به لا .. دیاری کراوه.

* نووسراوه كه به ژنی وه کی دار عه رعه ری به ژنیکی بچووكی

هه په، به لام داری عه رعه ر دارتیکی به رزه و نه م به را ورده بۆ به ژن و

بالای به رز، نهك بچووك ده گوتری، بۆ بالای به رز بالا عه رعه ری

ده وتری.

(پامان)